

Шаркань В. В.

<https://orcid.org/0000-0002-9162-5756>

Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»

ДИСКУРСИВНІ СТРАТЕГІЇ УТВЕРДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ПУБЛІКАЦІЯХ ГАЗЕТИ «ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ»

У статті проаналізовано дискурсивні стратегії та лінгвопрагматичні особливості утвердження української національної ідентичності в Підкарпатській Русі на матеріалі газети «Земля і Воля», яка виходила друком протягом 1934–1938 рр. і була органом Республіканської хліборобської (аграрної) партії. З'ясовано, що однією з ключових стратегій видання була поступова заміна традиційної місцевої самоназви «русин» на загальнонаціональний етнічний «українець». У дискурсі часопису цей перехід концептуалізувався як маркер політичного й соціального дорослішання, перетворення місцевого селянина з пасивного об'єкта адміністративного впливу на свідомого суб'єкта суспільно-політичного життя і справжнього господаря на власній землі. З огляду на консерватизм місцевого населення, редакція застосовувала перехідну дискурсивну тактику синонімізації етнічних назв, використовуючи назву «русин-українець» та роз'яснюючи читачам, що ці етнічні позначення одне поняття. Акцентовано на тому, що важливим інструментом конструювання ідентичності стала прагматика відторгнення, яку реалізовували через формування опозиції «свій» – «чужий». Проаналізовано стратегії творення дискурсу національної самобутності й історичної тягlosti, приділено увагу роботі з молоддю на сторінках додатка «Молодий Плугар». Зауважено, що український рух у досліджуваному виданні позиціювали як надійну, лояльну до Чехословацької Республіки державотворчу силу, що є найкращою обороною проти угорського й польського ревізіонізму. Виявлено також емоційно-ціннісні стратегії впливу на читача, серед яких домінували біблійна метафора й апеляція до образу «матері-селянки». Досліджено також спроби окремих авторів (зокрема А. Штефана) сформувати дискурс толерантності й політичного компромісу («modus vivendi») з москвофільським табором шляхом тимчасового мовного й правописного дуалізму та переосмислення образу опонентів як «блудних синів нашої нації».

Ключові слова: Підкарпатська Русь, українська ідентичність, українська мова, дискурсивні стратегії, лінгвопрагматика, газета «Земля і Воля».

Постановка проблеми. У 30-х роках ХХ ст. в Підкарпатській Русі різні суспільно-політичні табори вели гостру боротьбу щодо питань мови й етнонаціональної належності корінного слов'янського населення краю. Важливим інструментом впливу на суспільну свідомість в умовах протистояння українського й москвофільського напрямів стала преса. Серед видань цього періоду виділяється господарський і суспільно-політичний двотижневик «Земля і Воля», перше число якого було оприлюднене в Мукачеві 10 серпня 1934 р. Ця газета була заснована українцями-народовцями – членами Республіканської хліборобської (аграрної) партії. До її появи місцеве українське селянство, що було основою цієї партії в краї, не мало власного друкованого органу рідною мовою, на противагу офіційним москвофільським видан-

ням на зразок газети «Земледельская политика».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування національної та мовної ідентичності на Закарпатті було в полі зору науковців, зокрема П.-Р. Магочія [15], О. Мишанича [18], П. Чучки [36], П. Ференца [35] та ін.; питання української мови й ідентичності в закарпатській пресі періоду між двома світовими війнами вивчали А. Животко [11], Ю. Бідзіля [2], В. Габор [7], І. Добош [10], Н. Марчук [17], Т. Купрій і Л. Тиміш [14], В. Шаркань [37] та ін. Видання «Земля і Воля» стало об'єктом вивчення в ґрунтовному історико-бібліографічному дослідженні В. Габора «Українські часописи Ужгорода (1867–1944)» [8, с. 379–383]. Учений зауважив, що ця газета «впродовж усього часу існування вела самостійну і сміливу політику щодо національного відродження краю та

рішуче захищала інтереси українського народу» [8, с. 380]. За спостереженнями дослідника, «Земля і Воля» об'єктивно відтворювала життя Закарпаття, постійно тримала в центрі уваги питання автономії краю та вперше порушила питання про необхідність примирення між українським і москвофільським таборами задля захисту спільних інтересів; водночас часопис приділяв значну увагу історії, виборам, проблемам освіти, господарським справам тощо, а також засуджував антиукраїнські дії влади (зокрема заборону вивішувати синьо-жовті прапори в державні свята) й відкрито писав про більшовицький терор в Україні [8, с. 382].

Попри те, що формуванню української національної ідентичності вчені приділяли пильну увагу, однак актуальним завданням залишається дискурсивний і лінгвопрагматичний аналіз публікацій, спрямованих на утвердження української ідентичності в пресі Підкарпатської Русі.

Постановка завдання. Мета цієї статті – проаналізувати дискурсивні стратегії та лінгвопрагматичні особливості утвердження української національної ідентичності в публікаціях закарпатського часопису «Земля і Воля» (1934–1938 рр.).

Виклад основного матеріалу. Процес формування української ідентичності на сторінках газети «Земля і Воля» був пов'язаний з переходом від уживання традиційного етноніма «русин» до нового – «українець». Ішлося не просто про заміну однієї назви іншою: у дискурсі часопису цей перехід символізував соціальну й політичну зрілість, зміну ролі закарпатського селянина з об'єкта адміністративного впливу на суб'єкт суспільно-політичного життя. Оскільки газета була органом Республіканської хліборобської (аграрної) партії, українська ідентичність у ній утверджувалася крізь призму інтересів селянства: бути українцем означало бути господарем на своїй землі [22, с. 1].

У програмових публікаціях національне самовизначення розглядали як багатогранний процес, що охоплював усі сфери життя: «Ми хочемо працювати на полі культурно-освітньому, господарсько-економічному та політичному. Тим ми хочемо з темного русина зробити свідомого члена українського народу, хочемо з матеріально ожебращеного й визискуваного хлопа-селянина зробити матеріально й політично незалежного чинника, який би всі справи, які торкаються його життя та життя цілої Підкарпатської Русі, міг свобідно й незалежно вирішати» [22, с. 1]. Автори видання пов'язували етнонім «українець» з гідністю й здатністю захищати свої права. У зверненнях до

селян головний редактор С. Клочурек (у перших числах газети використовували форму прізвища *Клочурек*) підкреслював, що їхня національна свідомість зростає, а труднощі, яких вони зазнають, є свідченням їхньої сили, а не слабкості: «...Кажете, що вас переслідують за те, що ви українці. Цим ви лише гордитися можете. Бо це ж значить, що ви ростете, що ви вже настільки освідомилися, що не даєте вже по собі їздити» [12, с. 3]. Прийняття назви «українець» автор інтерпретував як політичне дорослішання. Водночас така ідентифікація вимагала від селянина соціальної активності: «Кажу вам – хто українець – той народовець, той працює для піднесення нашого простого люду, той будує для нашого народу нові й тривкі основи кращої майбутности» [12, с. 3].

Розуміючи консерватизм читачів, які звикли до історичної назви «русин», автори активно вживали й назву «русин-українець», а також пояснювали, що стара й нова назви по-різному позначають те саме поняття: «...Наша стара назва є русини, але ми є частиною українського народу з його язиком, його культурою, його народними традиціями...» [29, с. 2]. Редакція застосовувала дискурсивну тактику синонімізації етнонімів, спираючись також на офіційні документи: «В генеральнім статуті і в Конституційній грамоті йде мова про русинів з поясненням в дужках (малорос). Це є синоним українства» [13, с. 1].

Серед аргументів на користь переходу на назву «українець» було те, що більшість народу (в Галичині, на Буковині й Наддніпрянщині) вже перейшла на її використання. У такий спосіб часопис виступав проти регіональної ізоляції та переконував, що закарпатці не можуть змусити повернутися до старого етноніма всю багатомільйонну націю. Автор риторично запитує: «...Чи може наша маленька півмільйонна частинка накинути свою волю всій решті нашого народу – 44 мільйонам і заборонити їм називатися українцями?... Чи може наша півмільйонна частинка перестати бути частиною українського народу лиш тому, що зве себе русинами?» [32, с. 2].

Редакція «Землі і Волі» намагалася формувати ідентичність селянина через прагматику відторгнення – усвідомлення того, ким він не є. Показовим із цього погляду є допис «Панове господарі!» від 30 жовтня 1934 р., у якому редакція, звертаючись до селян, викриває маніпулятивні методи москвофілів: «Коли до вас приходять пани з города, то кожен із них говорить з вами так, як ви дома говорите: по-руськи або правильніше повісти по-українськи. Айно, так є. По-українськи

(по-руськи) говорять з вами й тоті панчуки, які кажуть, що і ми і маскалі – то один народ, і що наш і маскальський язик має один єдиний руський літературний язик. Дурять вони вас, бо так не є. Бо якщо ваш язик є маскальський-руський, то чому тоті русскія господа з вами не говорять по-руськи?» [25, с. 2]. Висновок щодо етнонімів однозначний: «Русин і українець – то є те саме; а руський і маскаль – то є також одно» [25, с. 2]. Це звернення є цікавим з погляду дискурсивних практик: воно конструює опозицію «свій» (простий селянин) – «чужий» (панчуки, «русскія господа», які дурять селян), викриваючи мовні маніпуляції русифікаторів, справжня мета яких полягала в тому, «щоби так забаламутити народ, аби не знав, котрі українці, а котрі русскіе-мадярчуки» [32, с. 2].

Видання виступало проти творення так званого «середнього» напрямку між українством і москвофільством – «русинства», яке, за твердженням авторів, лише в середині 30-х років ХХ ст. починало «фігурувати в культурному життю», оскільки всім стало очевидно, що «ідея приналежности населення Підкарпаття до московського народу цілком провалилася» і на цей напрям перейшла москвофільська течія [29, с. 1].

У газеті публікували дописи селян, які критично оцінюють мовні маніпуляції опонентів і не піддаються на їхні хитрощі: «...Цих 15 років свободного життя в Республіці ми не проспали так, як нас научили спати русско-мадярські пани за Мадярщини, не промарнували. Ми за цей час більше перечитали книжок, як наші руссофільські панове виділи; <...> Ми вже не є ті темні русини, яких дванадцять чи шість років перед цим можна було купити за погарчик паленки, яких можна було туманити поганим ломаним москальсько-мадярським язиком» [16, с. 1].

Утвердження української ідентичності відбувалося через боротьбу за мову навчання в школах. 1937 року, коли освітнє керівництво впровадило російські підручники, газета висвітлювала протести батьків, які виступали проти нав'язування російської граматики Є. Сабова й проти того, «щоби мова їхніх дітей була калічена такими учителями, які й досьогодні не знають жодної слов'янської мови» [1, с. 4]. У газеті публікували резолюції маніфестаційних зборів, що вимагали «заведення фонетичного правопису, який є вже науково признаний і вживається на всіх територіях заселених українським народом» [28, с. 3].

Як один із лінгвопрагматичних інструментів у газеті використовували висміювання й критику

мови опонентів. Штучну мову старих підручників називали «страшною тарабанщиною» [20, с. 2]; таке ж слово вживали й щодо перекладів п'єс «фальшивим підкарпатським діалектом», тобто мовою газети «Недѣля» [26, с. 6]. Коли ж ішлося про радіомовлення для Підкарпаття з Кошиць, газета обурювалася тим, що передачі ведуть незрозумілою населенню «московсько-словацькою мішаниною», яка змушує слухачів шукати альтернативні українські станції [33, с. 2].

«Земля і Воля» послідовно конструювала дискурс національної самобутності, невід'ємною частиною якого став захист синьо-жовтого прапора. Коли шкільний реферат розпорядженням від 5 жовтня 1934 р. заборонив вивішувати його на державних будівлях, редакція сприйняла це як замах на автономні права краю та наголосила, що це викликало велике невдоволення серед населення. Автори нагадували, що синьо-жовтий прапор був вивішений на Празькому замку під час приєднання Підкарпаття до Чехословаччини, а держава сама закуповувала такі прапори для шкіл. Видання вимагало негайного скасування заборони й гостро критикувало переслідування тих, хто її порушував. «Ми любимо державний прапор, бо є прапор нашої держави, але любимо й синьо-жовтий прапор, бо є він нашим краєвим прапором», – зауважили в газеті [24, с. 1]. Ця проблема впродовж наступних кількох років розв'язана не була, оскільки з публікації за 1937 р. читаємо, що батьки школярів на зборах «домагалися, щоби при кожній нагоді крім державного прапору на школі вивішували й наш синьо-жовтий прапор» [1, с. 4]. Щоб довести органічність української символіки на Закарпатті й спростувати закиди опонентів, автори апелювали до історії й твердили, що «синьо-жовтий прапор уживав ще князь Лаборець, Федір Кор'ятович, Петро Петрович року 1314» [30, с. 4].

Водночас щоби убезпечитися від звинувачень у сепаратизмі, представники українського руху підкреслювали лояльність до Чехословацької Республіки й представляли українство як надійну державотворчу силу, стверджуючи, що «найліпша оборона держави – це національна свідомість народу» [19, с. 1]. На противагу москвофілам, український рух у газеті позиціонував як запоруку стабільності. Видання використовувало стратегію дискредитації політичних опонентів (зокрема, партій С. Фенцика й А. Бродія) й називало їх державними зрадниками, іредентистами й платними агентами. Москвофілів звинувачували в тому, що вони працюють за «мадярські пенгеви та польські

марки» [21, с. 1]. Утвердження українства репрезентували як найкращу зброю проти угорського й польського ревізйонізму: «...Найкращою обороною держави й її єдності є українська національна свідомість нашого народу, бо українська свідомість не допускає ніяких ворожих навязувань проти республіки...» [3, с. 1].

Окремим фокусом газети стала робота з молоддю, для якої навіть створили спеціальний додаток – «Молодий Плугар», метою якого було «працювати в інтересі нашої молоді, її учити, освідомлювати як клясово так і національно» [9, с. 1]. Важливим інструментом творення дискурсу нового покоління стало протиставлення між «молодою генерацією» і старою асимільованою інтелігенцією. Автори додатка для молоді критичували старше покоління за те, що «віковічною хвилюю у інтелігенції є то, що вони перші піддаються винародовленню», що така інтелігенція «йде на службу нашим ворогам народнім, погорджує своїм» [40, с. 1]. Водночас молодь репрезентувала себе як рушійну силу, що відкидає минулі комплекси: «Ми молодь інакше хочемо жити, як наша старша генерація, яка терпить наслідкам довгої національної неволі. Нам не сміє бути й не буде байдужим буряном заросла наша національна нива, ми із молодечим завзяттям й запалом беремося її зорати і в зорані борозди засіяти любов і вірність до селянської стріхи, з чого виросло би нове життя на селі, нове свідоме селянство й через нього всестороннє відродження нашого багато-страдального народу» [5, с. 1]. Замість комплексу меншовартості «Молодий Плугар» пропагував самоствердження й прийняття української ідентичності. На сторінках часопису наголошували: «Нарід, що живе на Підкарпатській Русі, єсть народом українським. Цей факт насамперед освідомили собі ми, селянська молодь, нова генерація і інтелігенція, яка вийшла зпід солом'яних селянських стріх...» [4, с. 1]. Водночас автори висували вимоги щодо мови, пов'язуючи їх із державотворчим дискурсом, і переконували, що «освідомлювати нарід» можна тільки його материнською мовою, а хто виступає проти цього, то шкодить не тільки інтересам українського народу, а й Чехословацької держави [4, с. 1].

Особливе місце у виданні займають публікації про Т. Шевченка, якого називали «великим генієм великого нашого народу», «Великим Пророком українського народу» і «Великим Борцем за його волю», а «Кобзар» у дискурсі часопису сакралізували й називали «другою біблією по всіх землях, заселених українцями» [31, с. 1]. Газета закли-

кала постійно читати його як «нашу національну книгу», у якій Т. Шевченко «залишив нам програм нашого життя, науку любові до свого народу, своєї батьківщини, своїх традицій; подав науку боротьби за своє краще завтра» [23, с. 1].

У боротьбі за національну самобутність видання формувало дискурс історичної тягlosti, де знання минулого розглядали як джерело сили: «Не забуваймо, що знання своєї рідної історії, шанування своїх традицій додадуть нам непобориму моральну силу в боротьбі за нашу національну окремішність» [34, с. 1]. Важливим у цьому контексті стало звернення до історичної пам'яті про боротьбу закарпатців за свої права, зокрема ініціатива щодо відзначення 20-ліття Гуцульської Республіки. Видання нагадувало про час, «коли наша Гуцульщина на почин ясінських гуцулів зо зброєю в руках повстала проти своїх гнобителів» [34, с. 1]. Цю подію в газеті інтерпретують як таку, що стала «найкращою і світлішою сторінкою історії українського народу по цей бік Карпат» [34, с. 1].

«Земля і Воля» писала також про важливі історичні події з інших українських земель і в такий спосіб формувала концепт неподільної нації та спільної військової слави. Наприклад, у липні 1938 р. часопис віддав шану Начальному вождю УГА генералові М. Тарнавському, який боровся за національні права й волю українського народу. Інтегруючи закарпатців у єдиний історичний простір, видання наголошує, що цей генерал у критичний час «доказав свою вождівську здібність та побідоносним походом зі своїми військами заняв наш золотoverхий Київ» [27, с. 3].

Необхідно зауважити також про емоційно-ціннісні стратегії, за допомогою яких видання утверджувало українську ідентичність через вплив не тільки на розум, а й на чуттєву сферу. З огляду на глибоку релігійність місцевого населення, видання для сакралізації національної ідеї використовувало біблійну метафорику. Історію поневолення закарпатців часопис описує крізь призму мучеництва, проводячи у великодньому номері паралель із розп'яттям і воскресінням Ісуса Христа: «Вороги повівши нарід на Голгофту історії, думали, що він умре на віки, ніколи не пробудиться. Однак вороги помилилися, як помилилася юрба у воріт ерусалимських, нарід український пробудився до нового, світлішого, блискучішого життя» [6, с. 1]. Одним із дієвих інструментів стало також використання образу «матері-селянки». Захист рідного слова репрезентували через зв'язок із найріднішими людьми: «Чи ж

можна нам заборонити любити свою рідну українську мову, що її навчила нас наша мати-селянка? Чи ж можна нам заборонити говорити й писати тією мовою до своїх рідних, освідомлювати їх живим словом, щоби всі прозріли й знали – хто ми є й чий ми діти?» [22, с. 1].

Варто також звернути увагу на спроби редакції вийти за межі жорсткого протистояння та сформулювати дискурс толерантності й компромісу між українським і москвофільським таборами: цю ідею відстоював А. Штефан у 1935 р. [38; 39]. Автор аргументував потребу примирення тим, що жоден із протиборчих таборів «не має виглядів у близькій майбутності на дефінітивну перемогу» [38, с. 1]. Основою такого компромісу мала стати взаємна толерантність і визнання факту: «ти руский – я українець». При цьому публіцист пропонував відкинути спроби творення «компромісової мови» (у той час у регіоні активізувався «середній» напрям) і запровадити тимчасовий дуалізм, за якого «правопис великорусский і український мають рівні права» [38, с. 1]. Щоб зробити ідею примирення психологічно прийнятною для українського читача, А. Штефан використав стратегію переосмислення образу опонента: автор пропонував сприймати ідейних москвофілів як «блудних синів нашої нації», наголошуючи, що «не можемо їх вважати за ренегатів чи зрадників» [39, с. 2]. Зрештою, замість конфронтації мало настати «порозуміння, при якому сторони не попускають з свого принципіального становища, але визначають ділянки, в яких не мусять ворогувати й можуть співпрацювати» [39, с. 2]. Однак така пропозиція викликала дискусію в пресі й була сприйнята переважно критично.

Висновки. Проведений аналіз засвідчує, що газета «Земля і Воля» у 1934–1938 роках стала важливим чинником формування й утвердження української національної ідентичності в Підкарпатській Русі. Базовою дискурсивною стратегією став перехід від традиційного етноніма «русин»

до назви «українець», що символізував перетворення місцевого селянина на свідомого господаря на власній землі й на суб'єкта суспільно-політичного життя. Щоб адаптувати до цих змін консервативного читача, редакція застосовувала перехідну тактику синонімізації етнонімів. Крім того, газета активно використовувала прагматику відторгнення й опозицію «свій» (простий народ) – «чужий» (москвофіли-маніпулятори). Штучну мову опонентів автори піддавали гострій критиці й висміюванню, водночас розгорнули боротьбу за впровадження фонетичного правопису й навчання рідною мовою в школах.

У дискурсі досліджуваного видання раціональні аргументи перепліталися з емоційно-ціннісними стратегіями, зокрема із сакралізацією української ідеї – використання біблійної метафорики, апелювання до образу «матері-селянки», культивування шанси до Т. Шевченка як пророка нації. Часопис цілеспрямовано долав комплекс національної меншовартості (особливо активно – на сторінках молодіжного додатка «Молодий Плугар») і формував дискурс історичної тягlosti. Пам'ять про власні визвольні змагання (Гуцульську Республіку) у виданні органічно поєднували з ідеєю неподільності 44-мільйонного українського народу.

Український рух репрезентували в дискурсі газети як надійну, лояльну до Чехословаччини державотворчу силу, що здатна протистояти іноземному ревізіонізму, тоді як опонентів дискредитували як зрадників і агентів. При цьому редакція демонструвала гнучкість, допускаючи спроби вибудувати дискурс толерантності й політичного компромісу («modus vivendi») заради взаємовигідної співпраці, хоча ця ініціатива не набула широкої підтримки. Саме такий комплексний підхід до висвітлення питань, пов'язаних з ідентичністю, дозволив виданню «Земля і Воля» стати одним із важливих чинників національного відродження на Закарпатті в 30-х роках ХХ ст.

Список літератури:

1. Батьки в обороні рідної мови! *Земля і Воля*. 1937. № 10. С. 4.
2. Бідзіля Ю. М. Закарпатська періодика й проблеми формування національно-інформаційної ідентичності місцевих українців. *Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2013. № 2 (30). С. 165–173. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/ec256cf2-bd15-4f61-b3d4-27463adb15a> (дата звернення: 20.04.2026).
3. Боронім рідне слово! *Земля і Воля*. 1937. № 11–12. С. 1.
4. Великі дні аграрницької молоді в Празі. *Молодий Плугар: двотижнева прилога «Землі і Воли»*. 1935. № 3. С. 1.
5. Вереш М. Дівчата й хлопці! *Молодий Плугар: двотижнева прилога «Землі і Воли»*. 1935. № 1. С. 1.
6. Воскресіння – День світлий. *Земля і Воля*. 1935. № 12. С. 1.

7. Габор В. В. Закарпатська україномовна преса 20–30-х років ХХ століття у контексті національного відродження краю: автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.08 «Журналістика». Київ: Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 1997. 20 с.
8. Габор В. В. Українські часописи Ужгорода (1867–1944): історико-бібліографічне дослідження. Львів, 2003. 564 с.
9. До всіх організацій республіканської молоді! *Молодий Плугар: двотижнева прилога «Землі і Волі»*. 1935. № 1. С. 1.
10. Добош І. Історія української журналістики Закарпаття 20–30-х років ХХ ст. Івано-Франківськ, 1995. 128 с.
11. Животко А. Мовна боротьба в пресі Карпатської України. Львів, 1939. 16 с. (Серія «Бібліотека «Дзвонів», ч. 33»).
12. Ключурек С. Партійний рух. Збори в Калнику. *Земля і Воля*. 1935. № 1. С. 3.
13. Конгрес національної самооборони. *Земля і Воля*. 1937. № 10. С. 1.
14. Купрій Т., Тиміш Л. У пошуках мовної ідентичності карпатоукраїнців напередодні і під час Чехословацької кризи 1938 р.: за матеріалами преси Підкарпатської Русі. *Проблеми гуманітарних наук. Серія : Історія*. 2022. № 9. С. 259–277. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgn_ist_2022_9_18 (дата звернення: 20.04.2026).
15. Магочій П.-Р. Підкарпатська Русь: формування національної самосвідомості (1848–1948). Друге перероб. і доповн. вид. Ужгород: Вид-во Валерія Падяка, 2021. XLVIII, 768 с.
16. Марущак М. Наша партія чи не наша? *Земля і Воля*. 1934. № 4. С. 1.
17. Марчук Н. Формування етнокультурної самосвідомості русинів Закарпаття в період чехословацької окупації краю. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2011. № 2. С. 235–245. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2011_2_18 (дата звернення: 20.04.2026).
18. Мишанич О. Від підкарпатських русинів до закарпатських українців: Історико-літературний нарис. Ужгород: Карпати, 1991. 61 с.
19. На оборону держави. *Земля і Воля*. 1937. № 20. С. 1.
20. На край «меморанда». *Земля і Воля*. 1935. № 32. С. 2–3.
21. На переломі історичного значіння. Чому всі свідомі народовці мають голосувати на число 20. *Земля і Воля*. 1935. № 17. С. 1.
22. Наша мета. *Земля і Воля*. 1934. № 1. С. 1.
23. Не забудьте спом'янути! *Земля і Воля*. 1938. № 5. С. 1.
24. Новий замах на автономні права Підкарпатської Русі. *Земля і Воля*. 1934. № 5. С. 1.
25. Панове господарі! *Земля і Воля*. 1934. № 5. С. 2.
26. Пару слів про наш краєвий театр в Ужгороді. *Земля і Воля*. 1936. № 7. С. 6.
27. Помер начальний Вожд Української Галицької Армії генерал Мирон Тарнавський. *Земля і Воля*. 1938. № 11. С. 3.
28. Резолюції прийняті на публичних маніфестаційних зборах дня 13. червня 1937. в Ужгороді. *Земля і Воля*. 1937. № 10. С. 3.
29. Русинство. *Земля і Воля*. 1934. № 6. С. 1–2.
30. Сірма. – Що говорять Фенціківці про наш синьо-жовтий прапор. *Земля і Воля*. 1936. № 11. С. 4.
31. Тарас Шевченко – великий геній великого нашого народу. *Земля і Воля*. 1936. № 6. С. 1.
32. Тимофій. Василю Коржику, газді села Маслечко коло Поляни. *Земля і Воля*. 1934. № 3. С. 2.
33. Українцям – українська радіостанція! *Земля і Воля*. 1935. № 10. С. 1–2.
34. У.-М. Відсвяткуймо 20-ліття «Гуцульської республіки!» *Земля і Воля*. 1937. № 21. С. 1.
35. Ференц П. П. Формування української ідентичності на Закарпатті в 20-30-х роках ХХ століття: автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01. Ужгород: Ужгородський національний університет, 2006. 16 с.
36. Чучка П. П. Національна свідомість закарпатських українців у ХХ столітті: етнолінгвістичний та культурно-історичний аспекти. Ужгород, 2005. 60 с.
37. Шаркань В. В. Журнал «Пластун» як чинник формування мовної свідомості молоді в Підкарпатській Русі. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Філологія*. 2025. 4 (18). С. 195–200. DOI:10.32689/maur.philol.2025.4.26.
38. Штефан А. К. Modus vivendi. *Земля і Воля*. 1935. № 2. С. 1.
39. Штефан А. К. Ще раз модус вивенді. *Земля і Воля*. 1935. № 6. С. 2.
40. Штефко М. Давна і теперішня інтелігенція. *Молодий Плугар: двотижнева прилога «Землі і Волі»*. 1935. № 2. С. 1.

**Sharkan V. V. DISCURSIVE STRATEGIES FOR ASSERTING UKRAINIAN IDENTITY
IN THE PUBLICATIONS OF THE “ZEMLIA I VOLIA” NEWSPAPER**

The article analyzes the discursive strategies and linguopragmatic features of asserting Ukrainian national identity in Subcarpathian Rus based on the materials of the “Zemlia i Volia” newspaper, which was published during 1934–1938 and served as an organ of the Republican Agricultural (Agrarian) Party. It was found that one of the key strategies of the publication was the gradual replacement of the traditional local self-designation “Rusyn” with the nationwide ethnonym “Ukrainian”. In the discourse of the newspaper, this transition was conceptualized not as a simple change of name, but as a marker of political and social maturation, the transformation of the local peasant from a passive object of administrative influence into a conscious subject of socio-political life and a true master of their own land. Given the conservatism of the local population, the editorial board employed a transitional discursive tactic of ethnonym synonymization, using names such as “Rusyn-Ukrainian” and explaining to readers that these terms denote the same concept. It is emphasized that the pragmatics of rejection, implemented through the formation of the “us” versus “them” opposition, became an important tool for constructing identity. The strategies for creating a discourse of national distinctiveness and historical continuity are analyzed, attention given to the work with youth on the pages of the “Molodyi Pluhar” supplement. In the political dimension, the Ukrainian movement was positioned as a reliable state-building force, loyal to the Czechoslovak Republic, which serves as the best defense against Hungarian and Polish revisionism. Emotional and value-based strategies of influencing the reader were also identified, among which biblical metaphors and appeals to the image of the “peasant mother” dominated. The attempts of individual authors (specifically A. Shtefan) to form a discourse of tolerance and political compromise (“modus vivendi”) with the Moscovite camp through temporary linguistic and orthographic dualism and the re-evaluation of the opponents’ image as the “prodigal sons of our nation” were also investigated.

Keywords: Subcarpathian Rus, Ukrainian identity, Ukrainian language, discursive strategies, linguopragmatics, “Zemlia i Volia” newspaper.

Дата першого надходження статті до видання: 24.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026